

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 34/2025-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, advokátom, Trenčianska 57, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Tos/65/2024 z 5. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Tos/65/2024 z 5. septembra 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Tos/65/2024 z 5. septembra 2024 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 331,33 eur** a zaplatiť ich jeho advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu v trestnom konaní so záverom, že sa neosvedčil v skúšobnej dobe a vykoná trest odňatia slobody. Sťažovateľ žiada uznesenie zrušiť. Žiada primerané finančné zadosťučinenie 1 000 eur.

II.

2. Trestným rozkazom z 20. februára 2017, ktorý aj v tento deň nadobudol právoplatnosť, bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, ktorého sa dopustil 17. februára 2017. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody na jeden rok so skúšobnou dobou päť rokov, ktorá uplynula 20. februára 2022.

3. Okresný súd v novembri 2022 spísal úradný záznam o tom, že je dôvod vysloviť, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe osvedčil. S tým nesúhlasil prokurátor, keďže sťažovateľ bol rozsudkom z 13. marca 2018 uznaný vinným z výtržníctva, ktorého sa dopustil v júli 2017. Okresný súd vzhľadom na to nariadil verejné zasadnutie na 11. január 2023, na ktoré sťažovateľa predvolal z adresy, ktorú sťažovateľ uviedol ešte vo februári 2017 a na ktorú mu bola súdom posledná písomnosť doručená v novembri 2017. V predvolaní okresný súd sťažovateľa poučil, že jeho účasť na verejnom zasadnutí je nevyhnutná a že podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku sa môže verejné zasadnutie vykonať aj bez jeho prítomnosti, ak sa naň bez ospravedlnenia nedostaví. Zásielka sa súdu vrátila s tým, že sťažovateľ si ju v odbernej lehote neprevzal.

4. Okresný súd na verejnom zasadnutí 11. januára 2023 podľa § 293 ods. 2 a § 65 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol, že bude konať v neprítomnosti sťažovateľa, a uznesením vyslovil, že sa v skúšobnej dobe stanovenej trestným rozkazom z februára 2017 neosvedčil a trest odňatia slobody vykoná. Následne zistil, že sťažovateľ si v januári 2022 prihlásil trvalý pobyt na inú adresu a na túto mu zaslal uznesenie, no zásielka sa mu 27. januára 2023 vrátila ako nedoručená s poznámkou adresát neznámy. Potom okresný súd uznesenie doručoval na tri adresy: (i) trvalého pobytu nahláseného sťažovateľom v januári 2022, z ktorej sa zásielka vrátila 6. februára 2023 s poznámkou adresát neznámy, (ii) uvedenej sťažovateľom vo februári 2017, z ktorej sa zásielka vrátila 7. februára 2023 s poznámkou adresát neznámy, a (iii) trvalého pobytu sťažovateľa z februára 2017, z ktorej sa zásielka 28. februára 2023 vrátila s poznámkou neprevzal v odbernej lehote. Okresný súd vyznačil právoplatnosť uznesenia na 14. február 2023 a 12. júla 2023 potom, keď sťažovateľ na nedoručenú výzvu nenastúpil na výkon trestu, prikázal sťažovateľa dodať do výkonu trestu.

5. Obhajca sťažovateľa, ktorý sťažovateľa zastupoval už pri vydaní trestného rozkazu a ktorého sťažovateľ znova splnomocnil v auguste 2023, 15. augusta 2023 nahliadol do spisu. Prostredníctvom tohto obhajcu sťažovateľ 25. augusta 2023 podal proti uzneseniu z 11. januára 2023 sťažnosť a požiadal o navrátenie lehoty na jej podanie. Tvrdil, že v roku 2022 sa odsťahoval do Nemecka a na adrese, z ktorej ho predvolával okresný súd, sa nezdržoval. Preto neboli splnené podmienky na vykonanie verejného zasadnutia a podľa § 293 ods. 4 Trestného poriadku mu mal byť ustanovený obhajca. Namietol, že okresný súd jeho správanie nesledoval počas dlhej skúšobnej doby, počas ktorej sa vyliečil zo závislosti, od júla 2017 sa nedopustil žiadneho priestupku a vedie usporiadaný život. Sťažovateľ požiadal, aby mu súd znova zaslal uznesenie z 11. januára 2023. Poukázal na nález českého ústavného súdu (III. ÚS 3026/16), podľa ktorého sa fikcia doručenia pri nariadení trestu odňatia slobody má použiť len výnimočne.

6. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením krajský súd podľa § 64 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi nepovolil navrátenie lehoty na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu a jeho sťažnosť ako oneskorenú zamietol. Vychádzal z § 64 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého navrátenie lehoty je možné, ak k jej zmeškaniu došlo z dôležitých dôvodov. Podľa krajského súdu takéto dôvody nie sú dané, keďže môže ísť dôvody objektívne (živelná pohroma,

cestná kalamita a pod.), alebo subjektívne (nesprávne poučenie, náhle úmrtie v rodine, náhle ochorenie a hospitalizácia). Takýmto dôvodom však nie je to, že sťažovateľ sa od marca 2022 zdržiaval v Nemecku, keďže to napriek poučeniu neoznámil súdu. Krajský súd vychádzal z toho, že okresný súd sťažovateľa predvolal z ním uvedenej adresy, odkiaľ sa predvolanie vrátilo ako nedoručené, a preto bola naplnená fikcia doručenia podľa § 66 ods. 4 Trestného poriadku. K nálezu českého ústavného súdu uviedol, že vychádzal z inej skutkovej situácie a z inej právnej úpravy, keď český Trestný poriadok fikciu doručenia vylučuje pri širšom okruhu úkonov súdu. Krajský súd uzavrel, že uznesenie okresného súdu bolo potrebné považovať za doručené sťažovateľovi podľa § 66 ods. 4 Trestného poriadku 7. februára 2023, keď sa okresnému súdu vrátila zásielka s uznesením z adresy označenej sťažovateľom. Lehota na podanie sťažnosti tak uplynula 10. februára 2023.

III.

7. Sťažovateľ namieta, že na adrese, na ktorú mu doručoval okresný súd predvolanie na verejné zasadnutie, sa nezdržiaval, a preto mu mal byť ustanovený obhajca podľa § 293 ods. 4 Trestného poriadku. Poukazuje na to, že dlhodobo bol na zistiteľnej adrese v Nemecku. Okresný súd tak mal využiť doručovanie na túto adresu, a ak tak neurobil, bol dôvod na navrátenie zmeškanej lehoty na podanie sťažnosti. Podľa sťažovateľa okresný súd doručením uznesenia na fikciu znemožnil, aby mohol podať sťažnosť. Opakuje poukaz na nález českého ústavného súdu a zvýrazňuje nálezy ústavného súdu (I. ÚS 155/2017, II. ÚS 65/2010), ktorých závery možno aplikovať na jeho vec. Je toho názoru, že postupom krajského súdu bol zbavený možnosti vyjadriť sa k rozhodujúcim skutočnostiam a brániť svoje práva sťažnosťou. To viedlo k tomu, že pri rozhodnutí nebol zohľadnený jeho dlhšiu dobu usporiadaný život. Rozhodnutie tak bolo založené na neúplných a neaktuálnych informáciách, čo viedlo k jeho nesprávnosti. V dôsledku rozhodnutia súdov mu vznikla nemajetková ujma, ktorou odôvodňuje, aby mu bolo priznané primerané finančné zadostučinenie.

8. Krajský súd ústavnú sťažnosť nepovažuje za dôvodnú, keďže jeho rozhodnutie nie je nezákonné. Sťažovateľom tvrdená okolnosť, že sa od marca 2022 zdržiava v Nemecku, nezodpovedá vážnosti dôvodov podľa § 64 Trestného poriadku. Zdôrazňuje, že uznesenie okresného súdu bolo najskôr doručované na zistenú novú adresu trvalého pobytu a následne na všetky tri známe adresy. Keďže sťažovateľ uviedol adresu na doručovanie a z tejto sa zásielka vrátila súdu, uznesenie treba považovať za doručené podľa § 66 ods. 4 Trestného poriadku dňom vrátenia zásielky, keďže nešlo o doručenie obžaloby, uznesenia o podmienечnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu. Krajský súd zdôrazňuje, že sťažovateľ bol opakovane poučený o povinnosti oznámiť zmenu adresy na doručovanie a fikcia doručenia je štandardný inštitút (I. ÚS 518/2014). Odkazuje aj na rozhodnutia ústavného súdu v súvislosti s neosvedčením sa v skúšobnej dobe (I. ÚS 640/2023, I. ÚS 678/2024).

9. Sťažovateľ považuje túto argumentácia krajského súdu za nedostatočnú, keďže oddeľuje predošlú judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 518/2014, I. ÚS 640/2023, I. ÚS 678/2024) od jeho prípadu. Zastáva názor, že fikcia doručenia má byť posúdená individuálne a nesmie viesť k odopretiu práva na obhajobu tak, aby bola zabezpečená reálna možnosť obhajoby a možnosť podať opravný prostriedok. Pritom treba preskúmať doručovanie na správnu adresu. V jeho veci však krajský súd konštatoval zákonnosť fikcie doručenia len formálne bez vyhodnotenia, či malo

použitie fikcie reálny dopad na možnosť uplatniť opravný prostriedok. Podľa sťažovateľa sa krajský súd vyhol jeho podstatnej argumentácii v súvislosti s konaním verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti a bez ustanovenia obhajcu v situácii, keď reálne bolo možné doručiť mu predvolanie, ak by okresný súd využil mechanizmy na zistenie jeho pobytu.

IV.

10. Na vec sťažovateľa, ktorá sa týka osvedčenia sa v skúšobnej dobe, nemožno aplikovať právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nejde o rozhodnutie o oprávnenosti trestného obvinenia podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva Enea proti Taliansku zo 17. 9. 2009, č. 74912/01 a Helmut Aldrian proti Rakúsku zo 7. 5. 1990, č. 16266/90). Preto ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nebol dôvod vyhovieť.

11. Pri posúdení porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba vychádzať z toho, že nie je úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, a ani odpovedať na otázku, či sa sťažovateľ osvedčil alebo neosvedčil v skúšobnej dobe a či viedol v jej priebehu riadny život. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na posúdenie otázky, či sa krajský súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter, teda či nie je výsledkom zjavného právneho omylu. V súlade s materiálnym prístupom k ochrane ústavnosti bolo zohľadnené aj uznesenie okresného súdu, ktoré s uznesením krajského súdu tvorí z hľadiska predmetu ochrany jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

12. Pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti treba vychádzať z toho, že podľa § 293 ods. 3, 4 a 5 Trestného poriadku (i) verejné zasadnutie sa koná za prítomnosti obvineného, (ii) v neprítomnosti obvineného ho možno vykonať, ak mu nie je možné doručiť predvolanie na verejné zasadnutie a z toho dôvodu ustanovený obhajca bol o verejnom zasadnutí upovedomený a (iii) verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu upovedomenie o verejnom zasadnutí bolo doručené a bol poučený o možnosti jeho konania bez jeho prítomnosti.

13. Trestný poriadok rozlišuje medzi predvolaním a upovedomením o verejnom zasadnutí. Ak súd rozhodne, že odsúdeného na verejné zasadnutie predvolá, deklaruje tým nevyhnutnosť jeho účasti na verejnom zasadnutí. Nemožno tak verejné zasadnutie vykonať bez prítomnosti odsúdeného alebo z tohto dôvodu ustanoveného obhajcu. V opačnom prípade dôjde k porušeniu práva na obhajobu a spravodlivý súdny proces, ktorého obsahom je aj možnosť vznášať osobne a prostredníctvom obhajcu námietky proti prvostupňovému rozhodnutiu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Tdo 40/2017). Výnimka uvedená v § 293 ods. 5 Trestného poriadku sa nevzťahuje na konanie v neprítomnosti predvolanej osoby, ktorá môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá. Trestný poriadok umožňuje rozhodnúť podľa tohto ustanovenia výlučne v prípade, keď súd doručí upovedomenie o konaní verejného zasadnutia, čím deklaruje, že účasť osoby, ktorej je upovedomenie doručované, nepovažuje za nevyhnutnú (rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Tdo/62/2023).

14. Okresný súd v predvolaní na verejné zasadnutie v prípade sťažovateľa potvrdil, že jeho účasť na verejnom zasadnutí je nevyhnutná, a preto ho naň predvolal. Následné poučenie o postupe podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku je tak nesprávne, keďže sťažovateľ o verejnom zasadnutí nebol upovedomený, ale bol naň predvolaný. Je tak zřejmé, že okresný súd mal sťažovateľovi, ktorý sa

na verejné zasadnutie nedostavil, ustanoviť obhajcu podľa § 293 ods. 4 Trestného poriadku. Skutočnosť, že na verejnom zasadnutí nebol prítomný sťažovateľ a ani jeho obhajca, ktorý mu mal byť ustanovený a ktorý by bol schopný prednášať argumenty v prospech toho, že sa v skúšobnej dobe osvedčil, nie je preto možné považovať za ústavne udržateľné. To platí o to viac, že sťažovateľ bol na prelome rokov 2022 a 2023 predvolávaný z adresy, ktorú na doručovanie označil ešte v roku 2017, a dôvodom na vyslovenie toho, že sa v skúšobnej dobe neosvedčil, malo byť jeho odsúdenie z roku 2018 za skutok z roku 2017. Vzhľadom na nevyhnutnú prítomnosť sťažovateľa alebo ustanoveného obhajcu na verejnom zasadnutí tak treba postup okresného súdu pri využití fikcie doručenia považovať za formalistický. O tom svedčí i následný postup okresného súdu, ktorý pred doručovaním uznesenia zisťoval aktuálnu adresu trvalého pobytu sťažovateľa a uznesenie mu na rozdiel od predvolania na verejné zasadnutie doručoval na viaceré adresy.

15. Nedostatok možno identifikovať aj v prípade poučenia, keď okresný súd poučil sťažovateľa podľa § 65 ods. 3 Trestného poriadku, pritom však nešlo o obyčajné doručenie, ale o doručenie do vlastných rúk podľa § 66 Trestného poriadku. Nepriamo uvedený nedostatok naprával krajský súd tým, že v napadnutom uznesení, ako aj vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti pracuje už s odkazom na § 66 ods. 4 Trestného poriadku. Nedostatok v poučení sám krajský súd uvádza ako možný subjektívny dôležitý dôvod na navrátenie lehoty. Nevyhnutne však nesprávne poučenie malo vplyv aj na postup okresného súdu. Pokiaľ by okresný súd sťažovateľovi ustanovil obhajcu, ten by mohol proti uzneseniu okresného súdu podať sťažnosť, a tak by mal sťažovateľ zaručenú účinnú ochranu práva na obhajobu, tak ako to predpokladá § 293 ods. 4 Trestného poriadku.

16. Krajský súd tak vo svojej argumentácii opomenul nesprávnosť postupu okresného súdu, ktorý spočíval v tom, že sťažovateľovi neustanovil obhajcu, a preto posúdil dôležitý dôvod uvedený v § 64 ods. 1 Trestného poriadku len formálne, keď skúmal len doručovanie uznesenia sťažovateľovi bez toho, aby overil správnosť postupu okresného súdu a jeho poučenia, ktoré sám uvádza ako dôležitý dôvod na navrátenie lehoty. Krajský súd tak nenapravil ústavne neudržateľné pochybenie okresného súdu pri použití § 293 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého ak sa súd rozhodne obvineného na verejné zasadnutie predvolať, a nie ho o ňom upovedomiť, neprichádza do úvahy vykonanie verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti alebo prítomnosti jemu ustanoveného obhajcu, ktorému by sa doručovalo uznesenie s tým, že by proti nemu mohol podať sťažnosť. Preto namietaným uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy s tým, že podľa čl. 127 ods. 2 ústavy sa uznesenie krajského súdu zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

17. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušenia základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k tomu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak tomu v prípade sťažovateľa nie je, keďže ochrana jeho základného práva sa bude realizovať v ďalšom postupe krajského súdu.

18. Nemožno súhlasiť s krajským súdom, že opačný záver vyvracia argumentácia v rozhodnutiach ústavného súdu. Vo veci sp. zn. I. ÚS 640/2023 šlo o upovedomenie, a nie o predvolanie na verejné zasadnutie. Vec sp. zn. I. ÚS 518/2014 sa netýkala konania o osvedčení sa v skúšobnej dobe a z argumentácie nevyplývajú argumenty v prospech namietaného uznesenia, keďže fikciu doručenia ústavný súd spomína len s odkazom na ustanovenie Trestného poriadku. Relevantné

právne argumenty v prospech odôvodnenia krajského súdu nemožno nájsť ani v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 678/2024.

19. Zistené porušenie základného práva sťažovateľa odôvodňuje, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška 1 331,33 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti 2 x 343,25 eur a vyjadrene 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur a 1 x 14,84 eur) predstavuje 1 099,80 eur k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 231,53 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2025

Robert Šorl
predseda senátu